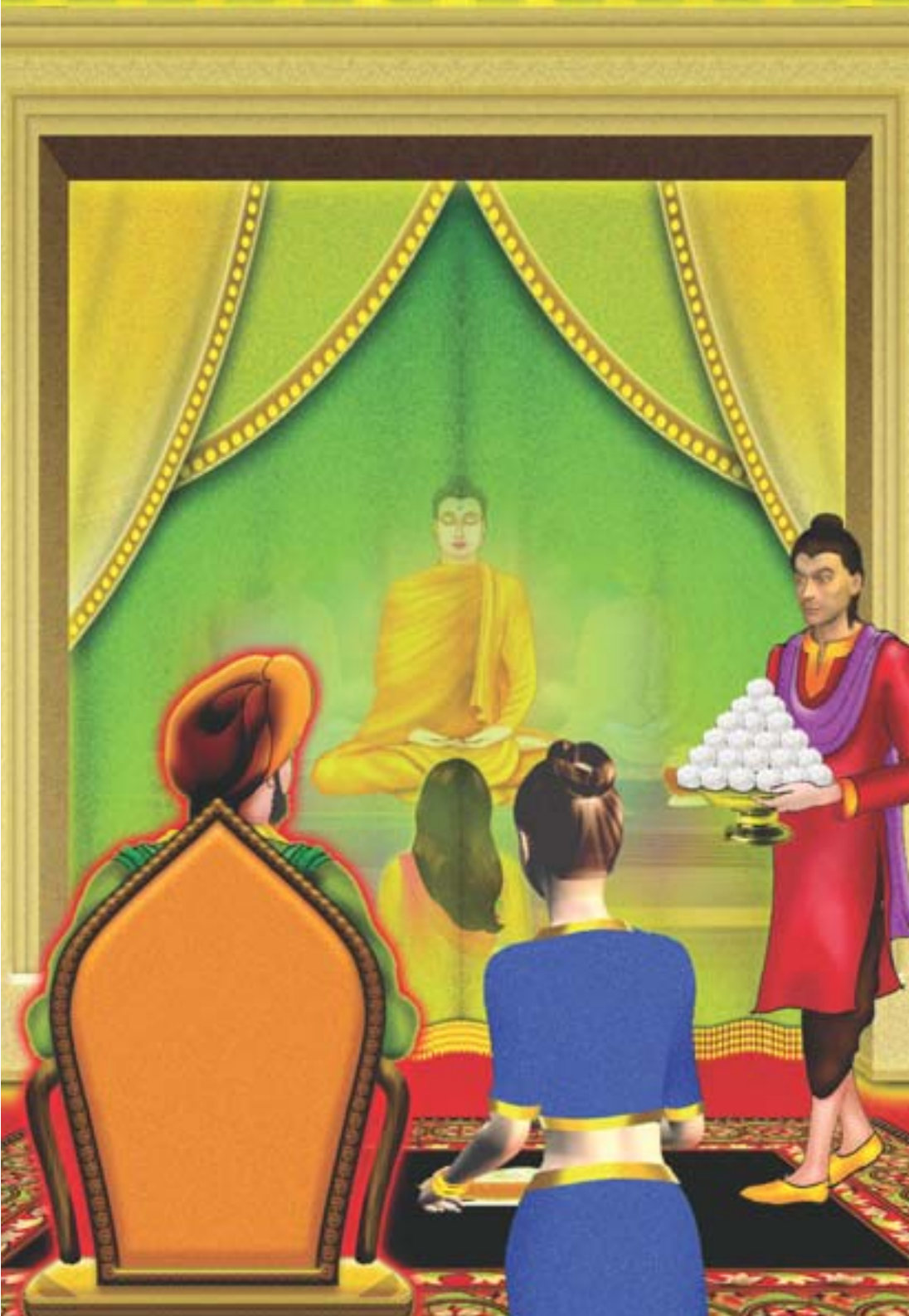

ทำสิ่งแวดล้อม
ให้เป็นปฏิรูปเทศ (๓)

การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม เป็นอุดมมงคล

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ (๓)

๔๐๕

การดำรงชีวิตบนโลกมนุษย์ไม่ได้ยืนยาวแต่อย่างใด เดียวกับวันเดียวก็คืน จากชีวิตในวัยเด็กเติบโตสู่วัยหนุ่มสาว แล้วอย่างเข้าสู่วัยชรา เป็นการนับถอยหลังในการเดินทางไปสู่สัมปรายภพ แม้จะเป็นระยะเวลาที่แสนสั้นในโลกนี้ แต่ก็ในช่วงเวลาที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุด เหมาะต่อการสั่งสมบุญกุศลที่จะเป็นเสบียงสำหรับการเดินทางไกลในสังสารวัฏ เพื่อที่ชีวิตหลังความตายจะได้ไม่ลำบาก ส่วนการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกภายใน จะเป็นหลักประกันที่มั่นคงในการเดินทางสู่สัมปรายภพ เพราะพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันสูงสุดและอบอุ่นปลอดภัยที่สุด ซึ่งจะเป็นเครื่องรับประกันนำเรา ไปสู่สุคติทุกภพทุกชาติ จนกว่าจะหมดกิเลสเข้าสู่นิพพานในที่สุด

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน มงคลสูตร ว่า

“ปฏิรูปเทศวาโส เอตมมุงคฺลมุตฺตมํ

การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม เป็นอุดมมงคล”

ในมงคลทิพนีได้กล่าวถึงลักษณะของถิ่นที่เหมาะสมว่า ต้องมีพุทธบริษัทอาศัยอยู่ คือ มีภิกษุสามเณรผู้เป็นเพื่อนาบุญ เพื่อเราจะได้สั่งสมบุญเป็นหนทางไปสู่สวรรค์นิพพาน นอกจากนี้ยังเป็นที่ที่คำสอนของพระบรมศาสดามีองค์ ๙ เจริญรุ่งเรืองอีก

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ (๓)

๔๐๖

ด้วย ซึ่งหมายถึง คำสอนที่เป็นไปเพื่อให้เกิดมรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑ รวมทั้งอริยมรรคมีองค์ ๘ หรืออริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นไปเพื่อการบรรลุมรรคผลนิพพาน หมายถึงว่า ประเทศไหนที่มีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ ประเทศนั้นถือว่าเป็นปฏิรูปเทศ

ในปัจจุบัน ประเทศไทยถือได้ว่า เป็นประเทศที่มีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองที่สุด ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีพระสงฆ์มากมายที่สมบูรณ์ทั้งปริยัติและปฏิบัติ ช่วยแนะนำพร่ำสอนให้เราได้เข้าใจในหนทางของพระนิพพานสมควรที่เราจะใช้โอกาสอันเป็นอุดมมงคลนี้ แสวงหาความรู้ในทางพระพุทธศาสนา และสร้างบุญบารมีเพิ่มเติมกุศลราศีแก่ตัวเองให้ได้มากที่สุด เพราะการที่จะหาที่ที่สมบูรณ์ด้วยบุญเขตอย่างนี้ไม่ใช่ของง่ายเลย

*ในตอนที่แล้ว **นางวิสาขา** พยายามปรับปรียากาถ์ในบ้านของบิดาสามีให้เป็นปฏิรูปเทศ ถึงตอนที่ท่านมีการเศรษฐกิจ โหมโพนางวิสาขาที่กล่าวหาว่าตัวท่านกินของเก่า อีกทั้งไม่พอใจในหลายๆ เรื่อง ซึ่งแท้จริงเกิดจากความไม่เข้าใจของท่านเศรษฐกิจ จึงทำให้ท่านวิวินิจฉัยผิด โดยสั่งให้คนในบ้านช่วยกันขับไล่ลูก-

ทำสิ่งแหวดล้อมให้เป็นปฏิจรูปเทศ (๓)

๔๐๓

สะใก่ออกจากบ้าน

ฝ่ายมหาอุปาสลิกาวิสาชาได้เรียกกุฎุมพีทั้ง ๔ มาช่วยไต่สวนว่า ตนมีความผิดจริงหรือไม่ เมื่อกุฎุมพีทั้ง ๔ ซึ่งทำหน้าที่เหมือนทนาย ไต่ถามถึงคำกล่าวของนางที่ว่ากินของเก่า นั้นหมายถึงอะไร นางวิสาชาได้กล่าวแก้ว่า “เมื่อมีพระเถระรูปหนึ่ง บิณฑบาตเดินผ่านหน้าบ้านขณะท่านเศรษฐีกำลังบริโภคมธุปายาส ท่านทำเป็นไม่สนใจพระเถระ ฉะนั้น นางจึงพูดให้บิดาได้สติ โดยกล่าวต่อพระเถระว่า ไปข้างหน้าก่อนเถิดเจ้าข้า บิดาสามีของดิฉันไม่ทำบุญในอัตภาพนี้ เพราะกำลังกินของเก่าอยู่ ดังนั้นเหตุที่ว่ากินของเก่า จึงหมายถึงสมบัติต่างๆ ที่ท่านเศรษฐีได้มานี้ เกิดจากผลบุญในอดีต”

เมื่อกุฎุมพีทั้ง ๔ พิจารณาดูแล้ว เห็นว่านางวิสาชาพูดความจริง จึงถือว่านางไม่ได้มีความผิดในข้อหานี้ เศรษฐีก็ได้ยกประเด็นอื่นขึ้นมากล่าวหาว่า นางได้แอบไปเที่ยวในเวลากลางคืน แสดงว่านางนอกใจสามี นางวิสาชาก็ได้กล่าวแก้ในประเด็นนี้ว่า นางไม่เคยไปไหนตอนกลางคืนเลย ยกเว้นคืนหนึ่งที่แม่ม้าอัสดรกำลังจะตกลูก นางเห็นว่าไม่มีใครเอาใจใส่ จึงชวนคนรับใช้ในบ้านออกไปในยามดึกเพื่อส่งเคราะห์ลูกม้า กุฎุมพีทั้ง ๔ ได้สืบทายาททั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย เห็นว่านางวิสาชาพูดเรื่องจริง คำฟ้องของท่านเศรษฐีจึงเป็นอันตกไปอีกประเด็นหนึ่ง

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ(๓)

๔๐๘

อย่างไรก็ตาม ท่านเศรษฐียังไม่ยอมจำนนเพียงแค่นั้น ได้กล่าวหาอีกว่า ก่อนที่นางวิสาขาจะเดินทางออกจากบ้านมาเป็นสะใภ้ของตนที่นี่ ท่านธัญชัยเศรษฐีได้ให้โอวาท ๑๐ ข้อ แก่ลูกสาวสองต่อสองว่า ไฟในไม่ควรนำออก เป็นต้น ตนกลับเห็นว่า ถ้าหากไม่ยอมให้ไฟในบ้านแก่คนผู้ที่มาขอ มัวแต่หวงแหนเอาไว้ต่อไปก็จะมีใครเป็นมิตรด้วย การที่ธัญชัยเศรษฐีสอนนางให้ตระหนี่เช่นนี้ เป็นสิ่งที่ไม่สมควร

อันที่จริงเป็นการคิดคนละอย่าง เป็นการมองต่างมุม คือ พุดในความหมายอีกอย่างหนึ่ง แต่เรากลับคิดไปอีกอย่างหนึ่ง จึงทำให้เกิดเป็นปัญหาค้างคาใจ

ไฟในอย่านำออก หมายถึง ไม่ควรนำเรื่องราวปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวไปเปิดเผยแก่คนภายนอก เพราะจะทำให้เขาถูกเหยียดหยาม เมื่อมีปัญหาให้หาทางแก้ไขเป็นการภายใน ไม่เกี่ยวกับเรื่องการขอไฟที่พ่อสามีกล่าวถึงแต่อย่างใด

ไฟนอกอย่านำเข้า หมายถึง ไม่นำเรื่องราวปัญหาต่างๆ ภายนอกที่ร้อนใจเข้ามาในบ้าน

พึงให้แก่ผู้ให้ หมายถึง ผู้ใดที่เราให้ความช่วยเหลือ ให้หยิบยืมสิ่งของแล้ว เมื่อถึงกำหนดก็นำมาส่งคืนตามเวลา ครั้นถึงคราวที่เรามีความจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือบ้าง ถ้าไม่

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ (๓)

๔๐๕

เกินความสามารถของเขา เขาก็ยินดีช่วยเหลืออย่างเต็มใจ บุคคลเช่นนี้ ภายหลังมาขอความช่วยเหลือ เราก็ให้ความช่วยเหลืออีก

ไม่ให้แก่ผู้ที่ไม่ให้ หมายถึง ผู้ใดที่เราให้ความช่วยเหลือ ให้หยิบยืมสิ่งของแล้ว ไม่ส่งคืนตามกำหนดเวลา ครั้นเรามีเรื่องขอความช่วยเหลือบ้าง แม้ไม่เกินความสามารถของเขา และเป็นเรื่องถูกต้องศีลธรรมเขาก็ไม่ยอมช่วยเหลือเรา เป็นคนเห็นแก่ตัว คนเช่นนี้ ภายหลังถ้ามาขอความช่วยเหลือจากเราก็คืออย่าช่วย ต้องมีอุเบกขาบ้าง

ให้ไม่ให้ก็ให้ หมายถึง ถ้าญาติพี่น้องเราที่ตกระกำลำบาก มาขอความช่วยเหลือ แม้บางครั้งไม่เคยสงเคราะห์เรา ภายหลังเขามาขอความช่วยเหลือ ก็ให้ช่วยเหลือกันไป เพราะถึงอย่างไร ก็ยังเป็นญาติพี่น้องกัน

กินให้เป็นสุข หมายถึง ให้จัดการเรื่องอาหารการกินในครอบครัวให้ดี ปรนนิบัติพ่อแม่ของสามีในเรื่องอาหาร อย่าให้ขาดตกบกพร่อง ไม่เห็นแก่กิน อีกทั้งไม่ควรกินก่อนพ่อแม่ของสามี

นั่งให้เป็นสุข หมายถึง รู้จักที่สูงที่ต่ำ ไม่นั่งสูงกว่าพ่อแม่ของสามี ไม่เป็นคนแข่งกระด้าง มักใหญ่ใฝ่สูง แต่ให้ใฝ่ดี คือมีสัมมาคารวะ ประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ในตระกูล

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฎิรูปเทศ(๓)

๔๑๐

ผู้ใหญ่เห็นมารยาททั้งดงามก็จะเกิดความเอ็นดู

นอนให้เป็นสุข หมายถึง ดูแลเรื่องที่หลับที่นอนให้ดียืดหลักตื่นก่อนนอนทีหลัง ไม่เป็นคนเกียจคร้าน เอาแต่เที่ยวสนุกสนานเฮฮาเหมือนหนุ่มสาวทั่วไป ก่อนนอนควรจัดการธุรกิจการงานให้เรียบร้อยก่อน

บูชาไฟ หมายถึง ยามพ่อแม่ของสามีหรือสามีกำลังโกรธ เปรียบเสมือนไฟกำลังลุก แม้เราจะถูกดุต่าก็ให้นิ่ง อย่าไปต่อล้อต่อเถียงด้วย เพราะเรื่องราวอาจจะยิ่งลุกลามใหญ่โตไม่มีประโยชน์ ให้อภัยหาโอกาส เมื่อท่านหายโกรธ จึงชี้แจงเหตุผลให้ฟังอย่างนุ่มนวลจะดีกว่า

ประการสุดท้าย **บูชาเทวดา** หมายถึง ให้เคารพสามีหรือพ่อแม่ของสามีเสมือนเทวดา อย่าประพฤตินอกใจ หรือประพฤตินอกกลุ่มนอกทาง เพราะเมื่อเราทำผิด หากท่านรู้ก็จะถูกตำหนิหรือขับไล่ออกจากบ้านได้ และเมื่อพ่อแม่ของสามีหรือสามีทำความดี ให้มีมุทิตาจิต ส่งเสริมสนับสนุน พุดให้กำลังใจ เพื่อให้ทำความดียิ่งขึ้นไป

เมื่อมหาอุบาสกาวิสสาหาได้แก้อีกกล่าวหาทุกข้อ ที่มีคาระเศรษฐีกล่าวต่อ โดยมีกฎหมายทั้ง ๔ เป็นผู้วินิจฉัย ในที่สุด ท่านมีการเศรษฐียอมรับว่า นางวิสสาหาเป็นผู้มีความบริสุทธิ์ไร้มลทิน

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ (๓)

๔๑๑

แม้นางวิสาขาคะชนะคดี แต่นางก็ไม่ปรารถนาจะอยู่กับพ่อสามี เพราะคิดว่า ถึงอยู่ต่อไปก็คงไม่มีความสุข เพราะนางจะไม่ได้สั่งสมบุญเลย จึงชักชวนเหล่าข้าทาสบริวารให้เก็บสัมภาระสิ่งของทั้งหมด เพื่อเดินทางกลับบ้าน มิคารเศรษฐีเห็นว่า ลูกสะใภ้แสนดีจะจากไปจริงๆ รู้สึกตกใจมาก จึงกล่าวขอโทษและขอร้องให้นางอยู่ต่อไป และไม่ว่านางอยากทำอะไร ตนจะไม่ขัดใจอีกแล้ว

นางวิสาขาเห็นโอกาสดี จึงกล่าวว่า “ดิฉันไม่ถือโทษโกรธเคืองคุณพ่อหรอกแต่ดิฉันเป็นผู้มีความเลื่อมใสไม่คลอนแคลนในพระรัตนตรัย หากอยู่ที่นี้แล้ว ไม่ได้ถวายทานแต่ภิกษุสงฆ์ผู้เป็นเพื่อนาบุญอันเลิศ ดิฉันก็คงอยู่ต่อไปไม่ได้ แต่หากท่านอนุญาตให้ถวายทานตามใจชอบ ดิฉันจึงจะอยู่ที่นี้ต่อไป แต่ถ้าไม่อนุญาต ดิฉันก็ขออำลาพวกท่านในบัดนี้แหละ”

แม้ท่านเศรษฐีไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา แต่เมื่อลูกสะใภ้เสนอเงื่อนไขเช่นนี้ จึงต้องยอมจำนน เพราะว่าคนดีอย่างนางวิสาขาคือสมบัติพร้อมทั้งสติปัญญาและมารยาทจากไป ตนก็คงมองหน้าใครไม่ได้ และคงได้รับคำติเตียนจากผู้คนมากมาย จึงเอาใจลูกสะใภ้ว่า “ขอให้ลูกจงบำรุงเหล่าสมณะตามชอบใจเถิด”

เมื่อได้รับอนุญาตเช่นนั้น รุ่งขึ้นนางวิสาขาก็ได้นิมนต์ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขมาฉันภัตตาหารที่บ้าน เมื่อ

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ(๓)

๔๑๒

พวกชีเปลือยรู้ว่า พระบรมศาสดาเสด็จมาฉันภัตตาหารที่บ้านของมิคารเศรษฐี จึงพากันแอบเข้าไปนั่งในบ้านของเศรษฐีด้วย

นางวิสาขาได้ส่งข่าวไปบอกบิดาของสามีว่า “ภัตตาหารและเครื่องสักการะทุกอย่างจัดไว้แล้ว ขอท่านบิดาโปรดมาบำรุงพระภิกษุสงฆ์เถิด” แต่เนื่องจากเศรษฐียังไม่มีศรัทธา จึงปฏิเสธว่ากำลังติดธุระอยู่ ให้ลูกสะใภ้เลี้ยงดูพระภิกษุสงฆ์ไปก่อน หลังจากเลี้ยงพระแล้ว นางได้ส่งข่าวไปบอกให้ท่านเศรษฐีมาฟังธรรมจากพระบรมศาสดา

ท่านเศรษฐีเกรงใจลูกสะใภ้มาก จึงคิดว่า ถ้าไม่ไปตามคำเชื้อเชิญบ้าง คงเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง จึงตัดสินใจไปฟังธรรม ถึงกระนั้นนักบวชชีเปลือยก็ยังแนะนำอีกว่า “จะไปที่ไหนแต่อย่าไปนั่งตรงหน้าพระพุทธเจ้า ให้นั่งอยู่นอกมาน” มิคารเศรษฐีจึงไปนั่งนอกมานตามคำแนะนำดังกล่าว

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงดำริว่า ไม่ว่าจะนั่งนอกมานหรือนอกฝ้านก็ตาม นอกแผ่นหินหรือนอกจักรวาลก็ตาม เราตถาคตสามารถทำให้ได้ยินเสียงของเราได้ จากนั้นพระพุทธองค์จึงตรัสธรรมิกถา ประหนึ่งว่าจับลำต้นมะม่วงเขย่าให้ผลหล่น

โดยปกติเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม แม้คนฟังยืนอยู่ข้างหน้า ข้างหลังหรืออยู่เลยไปร้อยจักรวาล พ้น

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ (๓)

๔๑๓

จักรวาลก็ตาม อยู่ในรูปภพหรืออรูปภพก็ตาม ต่างพากันกล่าวว่า “พระศาสดาทอดพระเนตรดูเราคนเดียว ทรงแสดงธรรมโปรดเราคนเดียว” นี่คือนามภาพแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา

พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมโปรดท่านเศรษฐี เมื่อจบพระธรรมเทศนา เศรษฐีได้ดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล ท่านยกม่านขึ้นและรีบคลานเข้าไปถวายบังคมแทบพระบาทของพระศาสดา จากนั้นก็ขอลี้พระรัตนตรัยเป็นสรณะ และสถาปนานางวิสาขา ผู้เป็นศรีสะใภ้ ไว้ในตำแหน่งมารดาของตน นางจึงมีอีกชื่อว่า วิสาขามิคารมารดา

ตั้งแต่นั้นมา ประตู่บ้านของท่านมิคารเศรษฐี ก็เปิดไว้เพื่อต้อนรับภิกษุสงฆ์จากทั่วทิศ ทำให้ท่านเศรษฐีได้สั่งสมบุญทุกวัน ไม่เคยขาดเลยแม้แต่วันเดียว โดยเฉพาะมหาอุบาสิกา-วิสาขา ได้สร้างมหาทานที่พิเศษๆ เช่น นางได้ขายเครื่องประดับ ชีวมahalดาปสาธน์มูลค่าถึง ๙ โกฏิ ซึ่งเป็นของรักของหวง เพื่อนำทรัพย์นั้นมาสร้างพระคันธกุฎีอันเป็นที่ประทับของพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า และสร้างวัดบุพพารามเพื่อเป็นที่พักของภิกษุสงฆ์หลายพันรูป เป็นต้น

เมื่อบ้านของท่านเศรษฐีเป็นปฏิรูปเทศด้วยฝีมือของมหาอุบาสิกาวิสาขาแล้ว ทุกคนในบ้านต่างมีใจเปี่ยมไปด้วย

ทำสิ่งแวดล้อมให้เป็นปฏิรูปเทศ(๓)

๔๑๔

ความสุข ชีวิตที่เคยมืดก็กลับสว่างไสวด้วยแสงแห่งธรรม บ้านก็กลายเป็นสถานที่สร้างบุญบารมี ภายในบ้านจะมีการจัดสังฆทานไว้พร้อมสรรพ เหมือนบ้านของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี คือทุกเช้ามีการถวายภัตตาหารที่บ้าน หลังเพลมีการนำยารักษาโรคและน้ำปานะชนิดต่างๆ ไปถวายพระสงฆ์ที่วัด มีการฟังธรรมทุกวัน ความดีงามที่นางวิสาขาได้ทำไว้ ประกอบกับแรงอธิษฐานที่ตั้งไว้ดีแล้วในอดีต ทำให้พระบรมศาสดาทรงสถาปนานางไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นเลิศกว่าพวกอุบาสิกาผู้ถวายทาน คือเป็นยอดอุปัฏฐากฝ่ายหญิงนั่นเอง

ดังนั้น เราจะเห็นว่า การได้อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม นับว่าเป็นมงคลอันสูงสุดประการหนึ่ง เป็นบุญลาภของบุคคลนั้น แม้การจะเปลี่ยนสถานที่ซึ่งไม่เหมาะสมต่อการสร้างบารมี ให้กลายมาเป็นปฏิรูปเทศนั้นจะไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายนัก แต่ก็ไม่ใช่เรื่องวิสัยที่จะทำได้ เราคือบุคคลสำคัญที่จะมารังสรรค์โลกนี้ให้เจริญขึ้น และจะมาสถาปนาโลกนี้ให้เป็นปฏิรูปเทศ เป็นโลกแห่งการสร้างบารมีให้มวลมนุษยชาติได้สั่งสมบุญบารมีอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้มีสุคติโลกสวรรค์เป็นทิไป และจนกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง คือพระนิพพาน

